LIKKUTEI TORAH • PARSHAS SHELACH • MAAMAR 15

מעט ביאור ע"פ אני דפ' ציצית

A brief explanation on "I" in the section of tzitzis (Numbers 15:41)

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likkutei-torah/shelach/15/

1 מעט ביאור ע"פ אני דפי ציצית

A brief explanation on "I" (Ani) in the section of tzitzis

2 הנה בענין ב"פ [בי פעמים] אני. עמ"ש בביאור ע"פ ויקרא. וי"ל [ויש לומר] דהראשון במל' דאצילות שנעשית עתיק לבריאה והוא בחי' שרש הג"ע [הגן עדן] העליון וג"ע [וגן עדן] התחתון.

Now, regarding the matter of "I" [being said] twice, see what is written in the explanation on the verse "And He called" (Vayikra). And it may be said that the first is in Malchus (sovereignty) of the World of Atzilus (Emanation), which becomes Atik for [the World of] Beriah (Creation); and it is the level of the root of the upper Gan Eden and the lower Gan Eden.

והב' בכתר שהוא בחי' אין שממנו תמצא החכמה וגם במל' דאצילות היינו מה שמקבלת מבחינת ונהר יוצא מעדן שהוא חו"ב [חכמה ובינה] כו'

And the second is in Keser (the Crown), which is the level of Ayin (nothingness), from which Chochmah (wisdom) is found; and also in Malchus of Atzilus, that is, what it receives from the level of "And a river goes out of Eden," which is Chochmah and Binah (understanding), etc.

וכמ"ש בביאור ע"פ אז ישיר ישראל כו' עלי באר בענין מעין גנים כו' ע"ש.

And as is written in the explanation on the verse "Then Israel sang," etc., "Spring up, O well," on the matter of "a fountain of gardens," etc.; see there.

(וע"ל [ועוד יש לומר] כי ב"פ [בי פעמים] אני שניהם בכתר אלא שהוא ע"ד מ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"א ספ"ג [סוף פרק ג'] בפי' אני ראשון ואני אחרון

(And one may further say that both times "I" [is said] are in Keser, only that it is along the lines of what is written in Etz Chaim, Sha'ar (Gate) 41, at the end of chapter 3, on the meaning of "I am the first and I am the last."

וז"ל [וזה לשונו] כי הכתר הוא ראשון והוא אחרון והוא אין והוא אני כי בבחי' מל' של המאציל אשר בו הוא אחרון ונק' אני שהוא המל' ובבחי' שרש הנאצלים אשר בו שהוא בחי' כתר הוא הראשון נק' אין אותיות אני עכ"ל [עד כאן לשונו].

These are his words: "For Keser is first and it is last, and it is Ayin (nothing) and it is Ani (I); for in the aspect of the Malchus of the Emanator that is in it, it is last and is called Ani, which is Malchus; and in the aspect of the root of the emanated [beings] that is in it, which is the level of Keser, it is the first, called Ayin, the letters of Ani." End of quote.

ולפ"ז [ולפי זה] י"ל [יש לומר] גם כאן דפי' אני הוי' אלקיכם. דפעם הראשון. היינו בחי' אין דהיינו שרש הנאצלים ומבחינה זו הוא שרש ההתגלות שבג"ע [שבגן עדן] ע"י בחי' ושער רישי' [רישיה] כעמר נקא.

Accordingly, it may be said here too that the meaning of "I am Havayah your G-d," the first time, is the level of Ayin, that is, the root of the emanated [beings]; and from this level is the root of the revelation that is in Gan Eden, through the level of "and the hair of His head like pure wool."

אמנם מה שכפל עוד פעם ב' אני הוי' אלקיכם זהו התגלות בחי' מל' דא"ס שנק' אני והוא ההתגלות שיהי' [שיהיה] בתחה"מ [בתחיית המתים]

However, what it repeats once more, a second [time], "I am Havayah your G-d": this is the revelation of the level of Malchus of the Infinite One (Ein Sof), which is called Ani; and it is the revelation that will be at the Resurrection of the Dead.

וענין שגילוי זה הוא ע"י לבושיה כתלג חיור י"ל [יש לומר] עפמ"ש [על פי מה שכתוב] במבוא שערים ש"ג ח"ב [חלק ב'] פ"ב [פרק ב'] ובלק"ת [ובלקוטי תורה (להאריז"ל)] בהשמטות דדניאל בפי' לבושי' [לבושין / לבושים] כתלג פי' האריך הוא לבושיה דעתיק יומין. ושער רישיה של לבושיה הנזכר שהוא א"א הוא כעמר נקא עכ"ל [עד כאן לשונו].

And the matter that this revelation is through "His garment white as snow" may be explained according to what is written in Mevo She'arim, Sha'ar (Gate) 3, Part 2, chapter 2, and in the Likkutei Torah of the Arizal, in the Hashmatos (omitted passages) on Daniel, on the meaning of "His garment as snow": "The meaning: Arich [Anpin] is the garment of Atik Yomin; and the hair of the head of the garment mentioned, which is Arich Anpin, is like pure wool." End of quote.

וא"כ לפ"ז [לפי זה] התורה שנק' שער רישיה היינו שער רישיה דא"א. והמצות שנק' לבושיה היינו א"א עצמו שע"י לבוש זה יומשך ויתגלה בחי' ע"י שהוא מל' דא"ס ממש וכנודע דשרש המצות בגלגלתא דא"א כו').

If so, accordingly, the Torah, which is called "the hair of His head," is the hair of the head of Arich Anpin; and the mitzvos, which are called "His garment," are Arich Anpin itself; for through this garment there will be drawn down and revealed the level of Atik Yomin, which is Malchus of the Infinite One itself, as is known that the root of the mitzvos is in the Gulgalta (skull) of Arich Anpin, etc.)

והנה במ"א נתבאר בענין כדכד כדין וכדין שלע"ל [שלעתיד לבוא] יהי' [יהיה] ג"כ ב' בחי' אופני הגילוי מלמעלה למטה ומלמטה למעלה.

Now, elsewhere it was explained, on the matter of kadkod, "like this and like this" (kedin ukedin), that in the Time to Come there will also be two levels, [two] modes of revelation: from above to below and from below to above.

וזהו ענין שהם וישפה שהם בחי' יוסף ובנימין ועפ"ז י"ל [יש לומר] [ועל פי זה] דלכך י"א שיחיד המתפלל לעצמו חוזר תיבות אני ה' אלקיכם להשלים מנין רמ"ח תיבות דק"ש [דקריאת שמע]. נמצא כופל אני הב' שני פעמים.

And this is the matter of shoham and yashpeh, which are the levels of Yosef and Binyamin. And according to this it may be said that this is why some say that an individual who prays by himself repeats the words "I am Havayah your G-d," to complete the count of 248 words of the Shema. It follows that he doubles the second "I," [saying it] two times.

3 ומבואר למעלה דבחי' אני הב' זהו ענין נאמן לשלם שכר לע"ל [לעתיד לבוא] בתחה"מ [בתחיית המתים] והכפל היינו שגם לע"ל [לעתיד לבוא] יהיה בגילוי זה ג"כ ב' בחי' כנ"ל מלמעלה למטה ומלמטה למעלה והיינו ג"כ מבחי' התורה ומבחי' המצות.

And it is explained above that the level of the second "I" is the matter of "faithful to pay reward" in the Time to Come, at the Resurrection of the Dead; and the doubling means that in the Time to Come, too, there will be in this revelation also two levels, as mentioned above, from above to below and from below to above; and this is also from the level of the Torah and from the level of the mitzvos.

ועיין מ"ש בד"ה המגביהי לשבת שהמצות הן מלמטה למעלה וכמ"ש וצדקה תרומם והתורה היא מלמעלה למטה כו' וכמ"ש ג"כ בד"ה נר חנוכה כו' כדי שתהא מזוזה מימין כו'.

And see what is written in the discourse beginning "Who is enthroned on high," that the mitzvos are from below to above, as it is written, "Charity exalts," and the Torah is from above to below, etc.; as is also written in the discourse beginning "The Chanukah lamp," etc., "so that the mezuzah will be on the right," etc.

ועיין עוד מענין ב"פ [בי פעמים] אני שנאמר במצות ציצית בגמרא (פ"ד דמנחות דף מ"ד ע"א) דשם פי' א' על שכר ואחד על עונש וכ"ה בזח"ג [בזהר חלק ג] פ' אחרי דע"ח סע"ב [סוף עמוד ב].

And see further on the matter of "I" [said] twice in the mitzvah of tzitzis, in the Gemara (chapter 4 of Menachos, folio 44, side a), where it is explained that one is for reward and one for punishment; and so it is in the Zohar, Part III, Parshas Acharei, folio 78, at the end of side b.

והם ג"כ ב' בחי' חו"ג [חסד וגבורה] ומה שנאמר זה בציצית דוקא היינו לפי שע"ז מרמזים ב' בחי' תכלת ולבן שבציצית עמ"ש מזה בד"ה ויקח קרח.

And these too are two levels, Chesed (kindness) and Gevurah (restraint). And the reason this is said in tzitzis specifically is that the two levels of techeles (blue) and white that are in tzitzis allude to this; see what is written about this in the discourse beginning "And Korach took."

עוד יש להעיר ממ"ש ברבות מקץ [ר"פ צ'] ובפ' קדושים [ס"פ כ"ד] מן אני של בשר ודם אתה למד אני של הקב"ה כו'

One may further note what is said in the Midrash Rabbah, Miketz [at the beginning of section 90], and in Parshas Kedoshim [at the end of section 24]: "From the 'I' of flesh and blood you learn the 'I' of the Holy One, blessed be He," etc.:

ע"י שאמר פרעה ליוסף אני פרעה זכה לכל הכבוד הזה לכשיבוא אני של הקב"ה כו' אני ראשון ואני אחרון עאכו"כ [על אחת כמה וכמה].

"through Pharaoh's saying to Yosef, 'I am Pharaoh,' [Yosef] merited all this honor; when the 'I' of the Holy One, blessed be He, comes," etc., "'I am the first and I am the last,' how much more so."

4 והענין כי פי' אני הוי' היינו שבחי' אני הוא מהותו ועצמותו ית' והוי"ה הוא מה שמהוה ע"י צמצום יו"ד חכמה כו'

The explanation of the matter is this: the meaning of "I am Havayah" is that the level of Ani is His Being and Essence, may He be blessed; and Havayah is that which brings into being (mehaveh) through the tzimtzum (contraction) of the yud, Chochmah, etc.

והנה והחכמה מאין תמצא בחי' אין הוא אותיות אני והוא סתימו דכל סתימין כו' כנ"ל ונקרא אצלינו אין לרוב העלמו שאינו בגדר תפיסא והשגה ועיין מ"ש בד"ה שחורה אני ונאוה אש שחורה בפי' ישת חשך סתרו.

Now, "and wisdom is found from Ayin (nothing)": the level of Ayin has the letters of Ani, and it is "the most hidden of all hidden," etc., as mentioned above. And it is called Ayin in relation to us because of the greatness of its concealment, for it is not within the bounds of being grasped and comprehended. And see what is written in the discourse beginning "I am black and comely," [on] "black fire," on the meaning of "He made darkness His hiding place."

5 ומ"ש במ"א בענין כי אל דעות שמלמטה למעלה נקרא למטה היש ולמעלה אין לפי שאינו מושג אבל מלמעלה למטה הוא בהפך שלמעלה היש ולמטה אין משום דכולא קמיה כלא חשיב

And what is written elsewhere on the matter of "For a G-d of knowledges (de'os)" [is] that from below to above, what is below is called yesh (something) and what is above Ayin (nothing), because it is not grasped; but from above to below it is the reverse: above is the yesh and below is Ayin, because "all before Him is accounted as nothing."

ולע"ל [ולעתיד לבוא] שיהיה גילוי אלקות הנה מבחי' אין והעלם יהיה בחי' אני אשר אני מורה על גילוי

And in the Time to Come, when there will be a revelation of G-dliness, then from the level of Ayin and concealment there will be the level of Ani, for Ani indicates revelation.

והיינו שיהיה גילוי בחי' אני דהיינו מה שלמעלה היש כו' ועמ"ש מזה סד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה.

That is, there will be a revelation of the level of Ani, namely, that above is the yesh, etc. And see what is written about this at the end of the discourse beginning "When Israel put 'we will do' first."

6 וכמ"ש ראו עתה כי אני אני הוא בפי' האזינו. ופי' בזח"ב [בזהר חלק ב'] משפטים ק"ח ב'. עתה ראו מה דלא תוכלו למיחמי מקודם לכן.

And as it is written, "See now that I, I am He," in Parshas Haazinu. And it is explained in the Zohar, Part II, Mishpatim, 108b: "Now see what you were not able to see before this."

ועמ"ש מזה בד"ה במדבר סיני באוהל מועד. וכן מבואר בגמרא (פ"ו דפסחים דס"ח סע"א [סוף עמוד א]) דקאי אלע"ל [על לעתיד לבוא]

And see what is written about this in the discourse beginning "In the wilderness of Sinai, in the Tent of Meeting." And so it is explained in the Gemara (chapter 6 of Pesachim, folio 68, at the end of side a), that it refers to the Time to Come,

דהיינו בעת תחיית המתים שע"ז נאמר אני אמית ואחיה וכ"ה בסנהדרין (דצ"א ע"ב)

that is, at the time of the Resurrection of the Dead, of which it is said, "I put to death and I bring to life"; and so it is in Sanhedrin (folio 91b).

וזהו לכשיבוא אני של הקב"ה כי אני הוא אותיות אין דהיינו מה שעכשיו בחי' העלם בתכלית ונק' מלמטה למעלה בשם אין יומשך לע"ל [לעתיד לבוא] בבחי' גילוי

And this is [the meaning of] "when the 'I' of the Holy One, blessed be He, comes." For Ani has the letters of Ayin; that is, what is now the level of utter concealment, and is called, from below to above, by the name Ayin, will be drawn down in the Time to Come in a manner of revelation,

להיות הגילוי למטה ג"כ כמו שהוא למעלה להיות ראו עתה כי אני אני הוא כו'

so that the revelation will be below as well, just as it is above, so that it will be "See now that I, I am He," etc.

וכמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' והוא ע"ד לע"ל [לעתיד לבוא] הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה כו' שלא יהיה נרתק והעלם לבחי' שמש הוי'.

And as it is written, "And it shall be said on that day, 'Behold, this is our G-d,'" etc. And this is along the lines of "In the Time to Come the Holy One, blessed be He, will take the sun out of its sheath," etc.: that there will be no sheath and concealment for the level of "the sun, Havayah."

גם כמ"ש במ"א בהא דכתיב הלא את השמים ואת הארץ אני מלא. דמשמע אני ממש מהותו ועצמותו יתי' וכתיב מלא כל הארץ כבודו.

Also, as is explained elsewhere on what is written, "Do I not fill the heavens and the earth?": that it implies Ani itself, His Being and Essence, may He be blessed; and it is written, "The whole earth is full of His glory."

7 וכבודו היינו זיו יקריה. והפי' דמה שמלובש בבחי' גילוי בהעולמות הוא רק זיו יקריה. ובחי' אני מלא הוא בבחי' העלם וסוכ"ע דסובב אין פי' מקיף מלמעלה כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] פמ"ח.

And "His glory" means "the radiance of His glory" (ziv yekarei). The explanation: what is clothed in the worlds in a manner of revelation is only the radiance of His glory; and the level of "I fill" is in a manner of concealment, and [is] the light that encompasses all worlds (sovev kol almin); for "encompasses" does not mean surrounding from above, as is written in Sefer Shel Beinonim (Tanya), chapter 48.

ולע"ל [ולעתיד לבוא] שיהיה בחינת סוכ"ע מאיר בבחי' גילוי ממש באור פנימי מה שעכשיו אני מלא בבחי' העלם ע"ז אמר לכשיבוא אני של הקב"ה.

And in the Time to Come, when the level of sovev kol almin will shine in a manner of actual revelation, as an inner light, what is now "I fill" in a manner of concealment: of this it says, "When the 'I' of the Holy One, blessed be He, comes."

8 ועד"ז נתבאר בת"א [בתורה אור] פ' בראשית בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה. אני דייקא עושה היינו המאציל העליון ב"ה שממנו נמשך התגלות נשמות חדשות כו' ע"ש

And along these lines it was explained in Torah Ohr, Parshas Bereishis, in the explanation on the verse "For as the new heavens and the new earth that I make." "I" specifically "make": that is, the Supreme Emanator, blessed be He, from Whom is drawn the revelation of new souls, etc.; see there.

וזהו ענין ב"פ אני ע"ד אני ראשון ואני אחרון היינו שיהיה הגילוי למטה ממש כמו למעלה [ב' פעמים] (כמ"ש בד"ה נאוו לחייך בתורים).

And this is the matter of "I" [said] twice, along the lines of "I am the first and I am the last": that is, that the revelation will be below truly as it is above (as is written in the discourse beginning "Your cheeks are comely with rows").

ועמ"ש בד"ה ראשי המטות בפי' אני ראשון ואני אחרון וזהו מן אני של בשר ודם אתה למד אני של הקב"ה

And see what is written in the discourse beginning "The heads of the tribes," on the meaning of "I am the first and I am the last." And this is [the meaning of] "From the 'I' of flesh and blood you learn the 'I' of the Holy One, blessed be He."

כי הנה אני פרעה מורה על רוממות והתנשאות שכל העם שפלים ובטלים לפניו והם עבדים אליו והוא המרומם מהם וזהו ענין אני פרעה בחי' רוממות

For behold, "I am Pharaoh" indicates loftiness and exaltation: that all the people are lowly and nullified before him, and they are servants to him, and he is exalted above them. And this is the matter of "I am Pharaoh": the level of loftiness.

ולכן מזה נמשך אשר ומבלעדיך לא ירים כו' ועיין מזה בבחיי ס"פ בהר

And therefore from this there followed "and without you no man shall lift up," etc. And see about this in [Rabbeinu] Bachya at the end of Parshas Behar.

א"כ מזה אתה למד אני של הקב"ה שהרי במדת מלכותו יתי' העולמות מתהוים ממש. שע"י מחשבת אנא אמלוך מזה לבד העולמות נתהוו.

If so, from this you learn the "I" of the Holy One, blessed be He, for through the attribute of His Malchus (sovereignty), may He be blessed, the worlds actually come into being; for through the thought "I will reign" (ana emloch), from this alone the worlds came into being.

9 וזהו אני הוי' שבבחי' זו נמשך שרש התהוות כל הנבראים. א"כ עאכ"ו [על אחת כמה וכמה] שלמעלה היש וכולא קמיה כלא ממש חשיבא

And this is "I am Havayah": that from this level is drawn the root of the coming into being of all the created beings. If so, how much more so that above is the yesh, and "all before Him is accounted as truly nothing."

וזהו ענין הלא את השמים ואת הארץ אני מלא. רק שהוא בבחי' העלם ולע"ל [ולעתיד לבוא] שיהיה גילוי בחי' זו זהו לכשיבוא אני של הקב"ה.

And this is the matter of "Do I not fill the heavens and the earth?": only that it is in a manner of concealment. And in the Time to Come, when there will be a revelation of this level, this is "when the 'I' of the Holy One, blessed be He, comes."

(ועמ"ש בפי' הפסוק אני כברוש רענן בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ [יום הכפורים] ובד"ה שבת שבתון ובד"ה כי ביום הזה יכפר)

(And see what is written on the meaning of the verse "I am like a fresh cypress" in the discourse beginning "To explain the matter of Yom Kippur," and in the discourse beginning "A Shabbos of complete rest," and in the discourse beginning "For on this day He shall atone.")

והנה כתיב כי גאה גאה. ב"פ [ב' פעמים] גאה היינו בחי' סוכ"ע ומה שלמעלה מעלה מבחי' סוכ"ע.

Now, it is written, "For He is exalted, exalted" (ga'oh ga'ah). "Exalted" [said] twice is the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) and what is far above the level of sovev kol almin.

וזהו ענין ב"פ [ב' פעמים] אני. וכ"ז [וכל זה] נמשך ע"י מעשה המצות שהם תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור שהם ב' פעמים יש כו'. שעי"ז נמשך מבחי' גאה גאה אדון הנפלאות כו'.

And this is the matter of "I" [said] twice. And all this is drawn down through the performance of the mitzvos, which are the 613 mitzvos of the Torah and the seven of the Rabbis: they are the 620 pillars of light, which are two times yesh, etc.; for through this there is drawn down from the level of ga'oh ga'ah, "Master of wonders," etc.

עוי"ל [עוד יש לומר] פי' לכשיבוא אני של הקב"ה ע"ד מ"ש ברבות ס"פ בא אבל לע"ל [לעתיד לבוא] אני לבדי כו' ע"ש:

One may further say that the meaning of "when the 'I' of the Holy One, blessed be He, comes" is along the lines of what is said in the Midrash Rabbah at the end of Parshas Bo: "But in the Time to Come, I alone," etc.; see there.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likkutei-torah/shelach/15/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok